

ASPECTE CONTROVERSATE PRIVIND PLÂNGEREA PREALABILĂ CA MOD DE SESIZARE A ORGANULUI DE URMĂRIRE PENALĂ

Asist. univ. dr., av. Ioana PĂCURARIU

Abstract

The preliminary complaint as the main notification addressed to the criminal investigation body, has an autonomous character and cannot be replaced by the other ways of notification, whether they are the main ones.

The work exposes the controversial issues, consisting of: what is the nature of the prior complaint; who can be the owner of the notification; what is the term in which it can be entered; how to proceed if the legal classification of the crime changes; shows the procedure followed by the criminal investigation body in the case of the flagrant crime for which this notification is necessary; explains what the indivisibility of the prior complaint consists of; sets out how it is possible to withdraw the prior complaint and answers the question of whether excessive formality is necessary for a referral to be considered a prior complaint.

In this article, I have presented the vision of doctrine, judicial practice as well as personal opinions regarding the problems raised by this type of notification.

Keywords: *prior complaint, controversial aspects, content, owner of the notification, change of legal framework, indivisible character.*

I. Aspecte introductive

Sesizarea poate fi definită ca un mijloc prin care organul de urmărire penală ia cunoștință de comiterea unei infracțiuni, și totodată, dacă este realizată în modurile prevăzute de lege, reprezintă și un act procesual care are ca efect juridic obligația organului de urmărire penală de a dispune cu privire la declanșarea sau nu a procesului penal pentru infracțiunea cu care a fost sesizat¹.

¹ N. Volonciu, A.S. Uzlaşu (coord.), V. Văduva, *Noul Cod de procedură penală comentat*, Ed. Hamangiu, București, 2014, p. 719.

Existența sesizării este vitală, după cum s-a constatat în doctrină², principiul legalității procesului penal impune ca orice organ judiciar să nu poată începe și desfășura activitatea procedurală proprie fără o sesizare. Organele de urmărire penală pot acționa și desfășura activitățile necesare pentru soluționarea cauzei doar în baza unui act de sesizare, astfel putându-se elimina și controla eventualele abuzuri ce ar putea fi comise.

Sesizarea organelor de urmărire penală este reglementată în Capitolul II al Părții speciale a Codului de procedură penală în articolele 288-298.

Articolul 288 C. proc. pen. expune care sunt modurile de sesizare ale organelor de urmărire penală, respectiv: plângerea, denunțul, actele încheiate de alte organe de constatare prevăzute de lege, sesizarea din oficiu, plângerea prealabilă, sesizarea formulată de persoana prevăzută de lege, autorizarea organului prevăzut de lege și sesizarea comandantului doar în cazurile expres prevăzute de lege.

Plângerea prealabilă este reglementată de art. 295-298 C. proc. pen. și poate fi definită ca acea încunoștințarea făcută de o persoană fizică sau juridică, referitoare la o vătămare ce i s-a cauzat printr-o infracțiune pentru care legea prevede că acțiunea penală se pune în mișcare la plângerea prealabilă a persoanei vătămate.

Punerea în mișcare a acțiunii penale se face numai la plângerea prealabilă a persoanei vătămate, în cazul infracțiunilor pentru care legea prevede că este necesară o astfel de plângere.

În acest sens, Codul Penal indică în mod exhaustiv care sunt infracțiunile pentru care persoana vătămată poate să formuleze plângere prealabilă, respectiv:

1. lovirea sau alte violențe;
2. vătămarea corporală din culpă;
3. amenințarea;
4. hărțuirea;
5. violul în formă simplă;
6. agresiunea sexuală în formă simplă;
7. hărțuirea sexuală;
8. violarea de domiciliu;
9. violarea sediului profesional;
10. violarea vieții private;
11. divulgarea secretului profesional;

12. furtul săvârșit între membrii de familie sau de către un minor în paguba tutorelui său, ori de către cel care locuiește împreună cu persoana vătămată sau este găzduit de aceasta;

13. abuzul de încredere;
14. abuzul de încredere prin fraudarea creditorilor;

² *Ibidem*, p. 720; M.C. Boga, *Sesizarea organelor de urmărire penală*, Ed. Hamangiu, București, 2012, p. 200.

15. bancruta simplă;
16. bancruta frauduloasă;
17. gestiunea frauduloasă;
18. distrugerea simplă;
19. tulburarea de posesie;
20. asistența și reprezentarea neloială;
21. violarea secretului corespondenței;
22. abandonul de familie;
23. nerespectarea măsurilor privind încredințarea minorului.

Conform doctrinei³, acest act de sesizare este o instituție juridică cu caracter mixt:

– din punct de vedere al dreptului penal, reprezintă o condiție de pedepsibilitate. Prin urmare, lipsa plângerii prealabile, constituie o cauză care înlătură răspunderea penală.

– din punct de vedere al dreptului procesual penal, reprezintă o condiție de procedibilitate, lipsa plângerii prealabile constituie o cauză care împiedică punerea în mișcare sau exercitarea acțiunii penale.

Nu trebuie pus semnul egalității între plângerea penală ca mod de sesizare a organului de urmărire penală și plângerea prealabilă care este, în același timp, o condiție de pedepsibilitate și de procedibilitate. Totodată, cele două se deosebesc și prin faptul că în timp ce plângerea poate fi suplinită printr-un denunț sau o sesizare din oficiu, plângerea prealabilă nu poate fi înlocuită cu nici un alt mod de sesizare.

În cazul acestui mod de sesizare, oficialitatea este înlocuită cu aspecte proprii disponibilității, dar această caracteristică nu se confundă total cu cea specifică procesului civil. Una dintre cele mai importante diferențe este aceea că, spre deosebire de procesul civil, în care persoana interesată are dreptul de a determina limitele cererii de chemare în judecată, în procesul penal, persoana vătămată nu poate determina limitele acțiunii penale declanșate⁴.

Plângerea prealabilă se adresează organului de cercetare penală sau procurorului, potrivit legii și trebuie să cuprindă următoarele elemente:

- numele, prenumele, codul numeric personal, calitatea și domiciliul petiționarului ori, pentru persoane juridice, denumirea, sediul, codul unic de înregistrare, codul de identificare fiscală, numărul de înmatriculare în registrul comerțului sau de înscriere în registrul persoanelor juridice și contul bancar;
- indicarea reprezentantului legal ori convențional;
- descrierea faptei care formează obiectul plângerii;
- indicarea făptuitorului și a mijloacelor de probă, dacă sunt cunoscute.

³ I. Neagu (coord.), M. Damaschin, A.V. Iugan, *Drept procesual penal. Partea specială. Mapă de seminar*, Ed. Universul Juridic, București, 2016, p. 35.

⁴ N. Volonciu, A.S. Uzlău (coord.), V. Văduva, *op. cit.*, p. 736.

II. Aspecte controversate

II.1. Care este natura plângerii prealabile? Este un mijloc de probă?

Plângerea prealabilă nu constituie un mijloc de probă, alături de plângerea penală denunț și procesul-verbal de sesizare din oficiu⁵, ci o sesizare adresată organului de urmărire penală (organ de cercetare penală sau procuror).

Potrivit doctrinei⁶, această trăsătură privește exclusiv sesizarea, înțeleasă ca o modalitate de investire a organului judiciar cu privire la o faptă prevăzută de legea penală, nu și constatările personale ale organului de constatare sau de urmărire penală, cuprinse într-un act complex care îndeplinește în același timp funcția de sesizare și pe cea de constatare conform art. 61 C. proc. pen.

Înscrisurile atașate plângerii prealabile constituie mijloace de probă.

II.2. Cerințe privind conținutul plângerii prealabile

Din conținutul plângerii prealabile trebuie să reiasă clar dorința persoanei vătămate ca făptuitorul, cunoscut de acesta și indicat, să fie tras la răspundere penală⁷.

Nu este necesară o descriere amănunțită a faptei în cuprinsul plângerii prealabile, fiind suficientă și o descriere sumară a acesteia, cu condiția să se poată deduce din această infracțiunea pentru care se solicită tragerea la răspundere penală⁸.

Cu toate acestea este necesar ca fapta reclamată să fie una dintre infracțiunile pentru care este necesară plângerea prealabilă și nu un litigiu civil. Astfel, de exemplu, prin plângere prealabilă adresată organului de urmărire penală, persoana vătămată, în loc să ceară tragerea la răspundere penală a făptuitorului, solicită demolarea lucrărilor executate în spațiile comune, anularea contractului de închiriere încheiat între făptuitor și firma privată, precum și obligarea făptuitorului la plata cheltuielilor necesare reparațiilor, aspecte care se pot solicita doar pe calea unei acțiuni civile separate.

⁵ I. Păcurariu, *Autosesizarea organului de urmărire penală. Lămurirea problemelor controversate care vizează procesul-verbal de sesizare din oficiu*, în *Revista Acta Universitatis Lucian Blaga*, nr. 2/2022, edit. Universul Juridic, București, p. 110.

⁶ M. Udroi (coord.), M. Bulancea, *Codul de procedură penală, Comentariu pe articole*, Ed. C.H. Beck, București, 2015, p. 833.

⁷ A. Zărafiu, *Procedură penală. Partea generală. Partea specială*, Ediția 2, Ed. C.H. Beck, București, 2015, p. 342.

⁸ V. Pușcașu, C. Ghigheci, *Proceduri penale. Urmărirea penală. Judecătorul de drepturi și libertăți. Judecătorul de cameră preliminară*, Vol. I, Ed. Universul Juridic, București, 2017, p. 51.

II.3. Titularul plângerii prealabile

Plângerea prealabilă se poate face personal sau prin mandatar. Mandatul trebuie să fie special, iar procura rămâne atașată plângerii.

Dacă este formulată în scris, plângerea prealabilă trebuie semnată de persoana vătămată sau de mandatar.

Plângerea prealabilă în formă electronică îndeplinește condițiile de formă numai dacă este certificată prin semnătură electronică, în conformitate cu prevederile legale.

Plângerea prealabilă formulată oral se consemnează într-un proces-verbal de către organul care o primește.

Pentru persoana lipsită de capacitatea de exercițiu, plângerea se face de reprezentantul său legal. Persoana cu capacitate de exercițiu restrânsă poate face plângere cu încuviințarea persoanelor prevăzute de legea civilă.

Pot avea calitatea de reprezentant legal următoarele persoane sau instituții: părinții, tutorele, curatorul, instanța de tutelă sau de familie.

Pot fi reprezentate legal persoanele lipsite de capacitate de exercițiu sau cu capacitate de exercițiu restrânsă. Persoanele lipsite de capacitate de exercițiu sunt: minorul care nu a împlinit vârsta de 14 ani, precum și persoanele care beneficiază de măsura tutelei speciale, conform art. 43 alin. (1) C. civ. Iar cele cu capacitate de exercițiu restrânsă sunt minorii care au împlinit vârsta de 14 ani, după cum dispune art. 41 alin. (1) C. civ., iar potrivit alin. (1)⁹ al aceluiași articol, precum și persoanele care beneficiază de consiliere judiciară.

În cazul în care făptuitorul este persoana care reprezintă legal sau încuviințează actele persoanei vătămate fizice sau juridice, acțiunea penală se pune în mișcare și din oficiu.

Acest act de sesizare nu poate fi formulat prin intermediul substituiților procesuali.

Cu toate acestea, dacă plângerea prealabilă este formulată de o altă persoană, ea va produce efecte dacă este însușită de persoana vătămată în termenul prevăzut de lege⁹.

II.4. Termenul în care plângerea prealabilă trebuie introdusă

Plângerea prealabilă trebuie să fie introdusă în termen de 3 luni din ziua în care persoana vătămată a aflat despre săvârșirea faptei.

Prin cunoașterea faptei se înțelege cunoașterea completă, directă, precisă și certă a acesteia. Nu este suficientă cunoașterea incompletă, simpla bănuială sau

⁹ I. Neagu (coord.), M. Damaschin, A.V. Iugan, *op. cit.*, p. 36.

înștiințarea primită de la un terț, într-un mod care nu impune încrederea prin sine însuși (de exemplu, printr-o scrisoare anonimă) ori prin lipsa de probe¹⁰.

Când persoana vătămată este un minor sau un incapabil, termenul de 3 luni curge de la data când reprezentantul său legal a aflat despre săvârșirea faptei.

În cazul în care făptuitorul este reprezentantul legal al minorului sau al incapabilului, termenul de 3 luni curge de la data numirii unui nou reprezentant legal.

Plângerea prealabilă greșit îndreptată se consideră valabilă, dacă a fost introdusă în termen la organul judiciar necompetent.

Dacă persoana vătămată a decedat sau în cazul persoanei juridice aceasta a fost lichidată, înainte de expirarea termenului prevăzut de lege pentru introducerea plângerii, acțiunea penală poate fi pusă în mișcare din oficiu. În cazul în care împrejurarea intervine după introducerea plângerii prealabile, procesul va continua, deoarece nu există posibilitatea legală ca o altă persoană să retragă această plângere¹¹.

Termenul de trei luni are un caracter imperativ și preemtoriu, iar nerespectarea sa atrage decăderea.

Plângerea prealabilă formulată tardiv echivalează cu lipsa acesteia, putând conduce la dispunerea soluției clasării sau chiar la pronunțarea soluției încetării procesului penal (ca urmare a schimbării încadrării juridice inițiale).

Este valabilă plângerea prealabilă introdusă inițial, în termen legal, chiar dacă a fost completată după epuizarea acestui termen¹².

În cazul în care persoana vătămată decide să parcurgă procedura medierii, termenul pentru introducerea plângerii prealabile este suspendat pe durata parcurgerii acestei proceduri.

La primirea plângerii prealabile, organul de urmărire penală verifică dacă aceasta îndeplinește condițiile de formă și dacă a fost depusă în termenul prevăzut de lege.

În cazul în care constată că este tardivă, organul de cercetare penală înaintează procurorului actele încheiate împreună cu propunerea de clasare.

Dacă într-o cauză în care s-au făcut acte de urmărire penală se constată că este necesară plângerea prealabilă, organul de urmărire penală cheamă persoana vătămată și o întreabă dacă înțelege să facă plângere. În caz afirmativ, organul de urmărire penală continuă cercetarea. În caz contrar, înaintează procurorului actele încheiate și propunerea de clasare.

Ca regulă generală, un act este considerat ca fiind făcut în termen, dacă este înregistrat înăuntrul termenului prevăzut de lege.

¹⁰ *Ibidem.*

¹¹ C. Voicu, A.S. Uzlău, G. Tudor, V. Văduva, *Noul Cod de procedură penală, Ghid de aplicare pentru practicieni*, Ed. Hamangiu, București, 2014, p. 335.

¹² Trib. Suprem, s. pen., dec. nr. 1408/1981, în R.R.D., nr. 1/ 1982, p. 65; Trib. Suprem, s. pen., dec. pen., nr. 1572/1979, în R.R.D. nr. 3/1980, p. 73 *apud*. V. Pușcașu, C. Ghigheci, *op. cit.*, p. 53.

De la această regulă, art. 270 alin. (1) prevede trei excepții referitoare la actele depuse la administrația locului de deținere ori la unitatea militară sau la oficiul poștal prin scrisoare recomandată, care vor fi considerate ca făcute în termen dacă au fost depuse înăuntrul termenului. Aceste prevederi conduc, de exemplu, la concluzia că

plângerea prealabilă a fost legal introdusă, prin scrisoare recomandată în ultima zi a termenului legal, chiar dacă înregistrarea la parchet a avut loc după expirarea termenului.

Pentru ipoteza formulării plângerii prelabile prin scrisoare recomandată, procedura atestării termenului se raportează la recipisa eliberată de oficiul poștal, și nu la data înregistrării la organul judiciar.

În cazul plângerii prelabile formulate prin scrisoare simplă, pentru a se stabili dacă a fost introdusă în termen se va verifica data de pe ștampila aplicată pe plic de către funcționarul poștal.

II.5. Schimbarea încadrării juridice

În situația în care instanța de judecată, schimbă încadrarea juridică într-o infracțiune pentru care este necesară plângerea prealabilă, va dispune citarea persoanei vătămate pentru a o întreba dacă dorește să formuleze plângere prealabilă. În caz afirmativ, judecata va continua, iar în caz contrar, instanța va dispune încetarea procesului penal pentru lipsa plângerii prelabile.

În situația schimbării încadrării juridice, momentul care curge termenul de trei luni în care persoana vătămată poate formula plângerea prealabilă nu este data luării la cunoștință de săvârșirea faptei, ci acela al schimbării încadrării juridice de către organul judiciar, de exemplu, în practică s-a constatat că în mod nelegal a procedat organul judiciar care, după schimbarea încadrării juridice dintr-o infracțiune pentru care acțiunea penală se pune în mișcare din oficiu, într-o infracțiune pentru care acțiunea penală se pune în mișcare la plângerea prealabilă a persoanei vătămate, a dispus încetarea procesului penal, constatând că nu există plângere prealabilă, în loc să cheme persoana vătămată și să o întrebe dacă face plângere și, în funcție de răspuns, să continue sau să înceteze procesul penal¹³.

În cazul în care acțiunea penală a fost pusă în mișcare la plângerea prealabilă, iar ulterior fapta a primit o încadrare juridică pentru care nu era necesară plângerea prealabilă, organul de cercetare penală va continua cercetarea, plângerea prealabilă, fiind considerată o simplă plângere¹⁴.

¹³ N. Volonciu, A.S. Uzlău (coord.), V. Văduva, *op. cit.*, p. 747.

¹⁴ *Ibidem*, p. 747.

II.6. Infracțiunea flagrantă pentru care este necesară plângerea prealabilă

În caz de infracțiune flagrantă¹⁵, organul de cercetare penală este obligat să constate săvârșirea acesteia, chiar în lipsa plângerii prealabile.

După constatarea infracțiunii flagrante, organul de urmărire penală cheamă persoana vătămată și, dacă aceasta declară că face plângere prealabilă, începe urmărirea penală. În caz contrar, organul de cercetare penală înaintează procurorului actele încheiate și propunerea de clasare.

II.7. Caracterul indivizibil al plângerii prealabile

Acest mod de sesizare special are un caracter indivizibil, care produce o extindere a plângerii prealabile peste voința persoanei vătămate, sub două aspecte:

1. în cazul în care o faptă a produs o vătămare mai multor persoane, răspunderea penală a făptuitorului este antrenată, chiar dacă plângerea prealabilă provine numai de la una dintre persoanele vătămate, aceasta reprezentând indivizibilitatea activă a plângerii prealabile;

2. dacă la săvârșirea infracțiunii au participat mai mulți făptuitori, plângerea prealabilă introdusă împotriva unuia dintre ei atrage răspunderea penală pentru toți participanții la acea infracțiune, potrivit indivizibilității pasive a plângerii prealabile¹⁶.

II.8. Retragera plângerii prealabile

Dacă persoana vătămată renunță la dreptul său de a solicita exercitarea acțiunii penale, instituția aplicabilă este retragerea plângerii prealabile.

Retragerea plângerii prealabile poate interveni până la pronunțarea unei hotărâri judecătorești definitive, în cazul infracțiunilor pentru care punerea în mișcare a acțiunii penale este condiționată de introducerea unei plângerii prealabile.

¹⁵ Din punct de vedere etimologic, termenul de „flagrant” derivă din verbul latin *flagro-are* (a arde); în acest sens noțiunea de flagrantă semnifică prinderea făptuitorului în „focul” acțiunii sale sau imediat după săvârșirea infracțiunii.

Pentru ca o infracțiune să poată fi considerată flagrantă este necesară prezența făptuitorului; în absența acestuia indiferent când a fost descoperită, infracțiunea nu poate fi considerată flagrantă.

Există două forme ale stării de flagrantă:

- Flagranța propriu-zisă constând în descoperirea faptei în momentul săvârșirii sau imediat după săvârșire.

- Flagranța prin asimilare sau cvasiflagranta, constând în considerarea flagrantă și a infracțiunii al cărei făptuitor, imediat după săvârșire, este urmărit de organele de ordine publică și de siguranță națională, de persoana vătămată, de martorii oculari sau de strigătul public ori prezintă urme care justifică suspiciunea rezonabilă că ar fi săvârșit infracțiunea sau este surprins aproape de locul comiterii infracțiunii cu arme, instrumente sau orice alte obiecte de natură a-l presupune participant la infracțiune.

¹⁶ N. Volonciu, A.S. Uzlău (coord.), V. Văduva, *op. cit.*, p. 737.

Retragerea plângerii prealabile trebuie să aibă un caracter explicit, total și necondiționat.

Pentru persoanele lipsite de capacitate de exercițiu, retragerea plângerii prealabile se poate face numai de către reprezentanții lor legali, iar pentru persoanele cu capacitate de exercițiu restrânsă este necesar ca retragerea să se facă cu încuviințarea reprezentantului lor legal.

În cazul infracțiunilor pentru care punerea în mișcare a acțiunii penale este condiționată de introducerea unei plângeri prealabile, dar acțiunea penală a fost pusă în mișcare din oficiu în condițiile legii, retragerea plângerii produce efecte numai dacă este însușită de procuror.

În situația concursului de infracțiuni, toate urmăribile la plângerea prealabilă, dacă plângerea este făcută numai pentru una sau unele dintre ele, numai acestea pot fi urmărite, iar dacă unele dintre faptele concurente sunt urmăribile din oficiu, acestea se vor urmări, indiferent dacă pentru celelalte s-a formulat sau nu plângere prealabilă¹⁷.

II.9. Este necesară îndeplinirea unui formalism excesiv pentru ca o sesizare să fie considerată plângere prealabilă?

Înscrisul intitulat „declarație” scris de organul de poliție și semnat de persoana vătămată are valoarea unei plângeri prealabile, atâta vreme cât în cuprinsul său se descrie modul în care s-a săvârșit fapta, se face referire la inculpat și se solicită tragerea la răspundere penală a acestuia¹⁸.

Legea procesual penală nu cere ca o condiție a validității plângerii existența unui înscris separat, voința persoanei vătămate de a pune în mișcare acțiunea penală în cazul infracțiunilor care se urmăresc la plângerea prealabilă, putând să se manifeste și în cuprinsul declarației date la organul de urmărire penală. Este esențial ca persoana vătămată să fi menționat în declarație toate datele necesare și să fi declarat că dorește ca făptuitorul să fie tras la răspundere penală.

Totodată, și înscrisul intitulat sesizare, memoriu, reclamație sau plângere este considerat plângere prealabilă, atâta timp cât sunt îndeplinite condițiile care vizează conținutul său și este înregistrată în termenul prevăzut de lege.

III. Considerații finale

Plângerea prealabilă nu constituie un mijloc de probă, alături de plângerea penală denunț și procesul-verbal de sesizare din oficiu, ci o sesizare adresată

¹⁷ *Ibidem*, p. 738.

¹⁸ C. A. București, s. a II-a penală, dec. pen. nr. 81/1999. în C XIV, pp. 134-135, în A. Chirilă, *Relevanța penală a plângerii prealabile*, Ed. Universul juridic, București, 2010, p. 142.

organului de urmărire penală. Această sesizare trebuie înțeleasă ca o modalitate de investire a organului judiciar cu privire la o faptă prevăzută de legea penală, nu și constatările personale ale organului de constatare sau de urmărire penală, cuprinse într-un act complex care îndeplinește în același timp funcția de sesizare și pe cea de constatare conform art. 61 C. proc. pen. În schimb, înscrisurile atașate acestei sesizări constituie mijloace de probă.

Din conținutul plângerii prealabile trebuie să reiasă clar dorința persoanei vătămate ca făptuitorul, cunoscut de acesta și indicat, să fie tras la răspundere penală.

Nu este necesară o descriere amănunțită a faptei în cuprinsul plângerii prealabile, fiind suficientă și o descriere sumară a acesteia, cu condiția să se poată deduce din această infracțiunea pentru care se solicită tragerea la răspundere penală.

Cu toate acestea este necesar ca fapta reclamată să fie una dintre infracțiunile pentru care este necesară plângerea prealabilă și nu doar o faptă care să dea naștere unui litigiu civil.

Plângerea prealabilă se poate face personal sau prin mandatar. Mandatul trebuie să fie special, iar procura rămâne atașată plângerii. În schimb, acest act de sesizare nu poate fi formulat prin intermediul substituiților procesuali.

Cu toate acestea, dacă plângerea prealabilă este formulată de o altă persoană, ea va produce efecte dacă este însușită de persoana vătămată în termenul prevăzut de lege.

Plângerea prealabilă trebuie să fie introdusă în termen de 3 luni din ziua în care persoana vătămată a aflat despre săvârșirea faptei.

Prin cunoașterea faptei se înțelege cunoașterea completă, directă, precisă și certă a acesteia. Nu este suficientă cunoașterea incompletă, simpla bănuială sau înștiințarea primită de la un terț, într-un mod care nu impune încrederea prin sine însuși (de exemplu, printr-o scrisoare anonimă) ori prin lipsa de probe.

Dacă persoana vătămată a decedat sau în cazul persoanei juridice aceasta a fost lichidată, înainte de expirarea termenului prevăzut de lege pentru introducerea plângerii, acțiunea penală poate fi pusă în mișcare din oficiu. În cazul în care împrejurarea intervine după introducerea plângerii prealabile, procesul va continua, deoarece nu există posibilitatea legală ca o altă persoană să retragă această plângere.

Termenul de trei luni are un caracter imperativ și peremptoriu, iar nerespectarea sa atrage decăderea.

Plângerea prealabilă formulată tardiv echivalează cu lipsa acesteia, putând conduce la dispunerea soluției clasării sau chiar la pronunțarea soluției încetării procesului penal (ca urmare a schimbării încadrării juridice inițiale).

Este valabilă plângerea prealabilă introdusă inițial, în termen legal, chiar dacă a fost completată după epuizarea acestui termen.

Pentru ipoteza formulării plângerii prelabile prin scrisoare recomandată, procedura atestării termenului se raportează la recipisa eliberată de oficiul poștal, și nu la data înregistrării la organul judiciar.

În situația în care instanța de judecată, schimbă încadrarea juridică într-o infracțiune pentru care este necesară plângerea prelabilă, va dispune citarea persoanei vătămate pentru a o întreba dacă dorește să formuleze plângere prelabilă. În caz afirmativ, judecata va continua, iar în caz contrar, instanța va dispune încetarea procesului penal pentru lipsa plângerii prelabile.

În cazul în care acțiunea penală a fost pusă în mișcare la plângerea prelabilă, iar ulterior fapta a primit o încadrare juridică pentru care nu era necesară plângerea prelabilă, organul de cercetare penală va continua cercetarea, plângerea prelabilă, fiind considerată o simplă plângere.

În caz de infracțiune flagrantă, organul de cercetare penală este obligat să constate săvârșirea acesteia, chiar în lipsa plângerii prelabile.

După constatarea infracțiunii flagrante, organul de urmărire penală cheamă persoana vătămată și, dacă aceasta declară că face plângere prelabilă, începe urmărirea penală. În caz contrar, organul de cercetare penală înaintează procurorului actele încheiate și propunerea de clasare.

Acest mod de sesizare special are un caracter indivizibil, care produce o extindere a plângerii prelabile peste voința persoanei vătămate, sub două aspecte: activ și pasiv.

Retragerea plângerii prelabile poate interveni până la pronunțarea unei hotărâri judecătorești definitive, în cazul infracțiunilor pentru care punerea în mișcare a acțiunii penale este condiționată de introducerea unei plângeri prelabile.

Retragerea plângerii prelabile trebuie să aibă un caracter explicit, total și necondiționat.

Nu este necesară îndeplinirea unui formalism excesiv pentru ca o sesizare să fie considerată plângere prelabilă.

Totodată, și înscrisul intitulat declarație, sesizare, memoriu, reclamație sau plângere este considerat plângere prelabilă, atâta timp cât sunt îndeplinite condițiile care vizează conținutul său și este înregistrată în termenul prevăzut de lege.